

je v zákone presne stanovený a nemôžu sa tedy zúčastniť jej zasadania aj iní úradníci s právom hlasovacím, ako to malo byť podľa vlád. nar. č. 356/20. Ich funkcia je čestná. Ináč o kompetencii gubern. rady sa zákon nezmieňuje, len v spomínanom § 20, dľa ktorého gub. rada podáva v spomenutých zásadných otázkach guvernérovi dobré zdania.

Zákonodárnu stránku zák. č. 172/37 nerieši, a preto kompetencia Nár. Shrom. čl. sa i naďalej vzťahuje na Podkarp. Rus. Aj jazyková otázka zostáva v úprave vlád. nar. 17/26, ba dokonca prítomný zákon ju i v tom smere uznáva, lebo v § 6 č. 10 dáva právomoc guvernérovi schvaľovať školské učebnice po stránke jazykovej, ktoré sú spísané v jazyku ruskom, alebo maloruskom. Dúfajme však, že i neriešené otázky budú po nadobudnutí účinnosti tohoto zákona čo najskôr upravené. Najťažší je vždy prvý krok a ten už bol prítomným zákonom učený.

Dr. František Karpát.

Zprávy.

Druhý mezinárodný kongres srovnávací právni vedy konal se ve dnech 4.—11. srpna v Haagu. Práce kongresové byly rozděleny do pěti sekcí. Prvá sekce, obecná, měla 6 oddělení: dějiny právní, právo církevní, právnícká ethnologie, právo orientální, filosofie právní a organizace práce právnícké s otázkami vyučování právům. Druhá sekce obsahovala právo civilní a civilní proces, třetí právo obchodní s námořním a průmyslové zákonodárství, čtvrtá právo státní a trestní s trestním řízením, pátá právo mezinárodní. Otázek předložených všem sekcím k projednání bylo 55. Příprava jednání pozůstává v tom, že jeden nebo více generálních zpravodajů na základě speciálních zpráv podává sekci o stavu otázky generální zprávu, jež je pak podkladem debaty. Volba temat byla celkem šťastná, začasť podmíněná aktualitou určitých problémů v jednotlivých státech, jindy zase universálností toho kterého problému. Výběrem buďtež uvedeny otázky odpovědnosti a zneužití práva, poměr práva veřejného a soukromého, vyučování právům, teorie smluvní, vliv hospodářské krise na exekuci, akciové společnosti, vliv řízeného hospodárství na soukromoprávní instituty, korporace v organizaci moderního státu, rovnováha mezi mocí zákonodárnou a výkonnou, nulla poena sine lege, individuum jako subjekt mezinárodního práva, několikrát státní občanství, použití mezinárodních smluv v právu státním a j. V diskusích nejzajímavější a neplodnější bylo střetnutí stanovisek právníků kontinentálních a angloamerických. Diskuse takové ukazují začasť velmi názorně vady a mezery státního práva, přibližují však také rozdílná stanoviska a objeví nejednou pod zdánlivě rozdílnými úpravami nejen stejný problém, ale i velmi příbuzný způsob odpovědi. V diskusích různých oddělení první sekce pozoruhodně se projevovalo obecné uznávání výchovné ceny *římského práva* a významu jeho vedy, zejména také u právníků amerických a německých. Jednání v sekci historickoprávní dodala zvláštního lesku přítomnost slavného italského romanisty prof. *Riccobona*, který sám podal generální zprávu o teorii zneužití práva v římské doktríně. Při projednávání otázek, týkajících se vyučování právům, bylo vyzvednuto, že je třeba prvých let právní praxe využití k dalšímu vzdělání mladých právníků ve zvoleném speciálním oboru. Neobyčejně zajímavý obraz o poměrech na právníckých fakultách v Turecku podal prof. A. B. *Schwarz*. Na právníckých fakultách tureckých působí dnes vedle znalců starého práva profesori vyšší ze školy francouzské a německé. Spolupráce jejich utváří se zvlášť zajímavě na poli práva občanského, na němž platí švýcarský občanský zákon, avšak bez prosulého čl. 1. Mezery zákona jsou soudy bez rozpaků vyplňovány doktrínou. Závěrečné generální shromáždění kongresu usneslo se mimo jiné na tom, aby za spolupráce jednotlivých zemí byla v Haagu zřízena fakulta srovnávací právní vedy.

Z Československa podali kongresu speciální zprávy prof. Dr. *Wierer*, prof. *Neubauer*, prof. *E. Svoboda*, prof. *Štajgr* a prof. *Solnař*. Generálními zpravodaji byli prof. *Sommer* pro otázku římské teorie smluvní odpovědnosti, prof. *Svoboda* pro otázku aktuálních tendencí práva veřejného a soukromého, prof. *Solnař* pro otázku zachování či opuštění pravidla *nulla poena sine lege*.

Profesor Dr. František Vavřínek šedesátníkem. Z řady ordinářů právnické fakulty university Karlovy, dožívá se nyní šedesáti let i prof. Dr. František Vavřínek (*4. X. 1877.). Charakterisovati význam prof. Vavřínkova není věc právě snadná. Nepodařilo by se to zejména prostým výpočtem jeho prací literárních, při podobných příležitostech obvykle podávaným, ani poukazem na jinou — ostatně u prof. Vavřínkova jen velmi vzácnou činnost veřejnou a přece není pochyby o tom, že působil vždy na každého, kdo se ocitl v jeho blízkosti, zejména ovšem na studující mládež, velikým vlivem, neboť dáno jest mu jako nemnoha jiným kouzlo osobnosti. Jeho přednášky nebyly nikdy pouhým tradováním obecně uznávaných vědeckých poznatků, nýbrž bylo vždy patrné, že mluví člověk, jenž mistrně ovládá látku a za každým slovem stojí celou svou osobností. Jest jedním z mála (bohužel) vysokoškolských učitelů, kteří přednášejí spatra, jen na podkladě zcela stručných poznámek, a dovede při tom dokonale formou rozvinouti i nejtěžší problémy a poukazati při tom jak na předpisy pozitivního práva, tak i na úpravu platnou v jiných státech. Jest zajisté možno uvéstí vážné theoretické důvody pro opak, avšak není pochyby, o tom, že na posluchače vždy větším a bezprostřednějším dojmem působí volný přednes než přečtení sebe pečlivěji připravené přednášky. U prof. Vavřínkova není zajisté možno ani si představití, že by se dal poutati pevným rámcem do detailů připravené přednášky. Toho by jeho temperament nepřipustil. Jak suverenně ovládá svůj obor, ukazuje se nejlépe, ovšem nehledě k jeho činnosti mimofakultní, při cvičeních seminárních, kde při volném rozhovoru dostane se často daleko od původního thematic a při tom stále má pohotově rozsáhlý materiál pozitivně-právní i srovnávací, z historie, literatury i cizích práv. Noblesnost vystoupení, široký rozhled opřený o rozsáhlé a důkladné vědomosti, vybraná forma přednesu, zařazují jej do kategorie našich učenců evropského formátu. Jeho vědecká díla kromě svého obsahu vynikají vždy i svou formou, zůstávají vždy díly literárními, což bohužel v nynější době nebývá při právnických pracích pravidlem. Litovati jen dlužno, že prof. Vavřínek nedostal se k sepsání synthetického díla z oboru ústavního práva, k čemuž při svém velkém talentu vědeckém i formálním by byl obzvláště povolán. Každý, kdo prof. Vavřínkova zná, přeje mu jistě při jeho šedesátce ještě mnoho let. je.

Ze Sbírky zákonů a nařízení. Pod č. 72 hyla vyhlášena dohoda o úpravě obchodní směny s Itálií, pod č. 78 přístup Kanady k úmluvě o civilním řízení soudním s Velkou Británií, pod č. 84 přístup Lotyšska k bernské úmluvě o ochraně děl literárních, pod č. 85 dodatkový protokol k obchodní úmluvě s Finskem, pod č. 87 obchodní úmluva s Kolumbií, pod č. 88 s Argentinou, pod č. 94 dodatková dohoda k obchodní úmluvě s Maďarskem, pod č. 179 dodatková úmluva k obchodní smlouvě s Estonskem, pod č. 183 výpověď části smluvního celního sazebníku s Francií, pod č. 189 dodatková úmluva obchodní s Jihoslavíí a pod č. 194 dodatková obchodní úmluva s Rakouskem. Zákon 116 provádí mezinárodní ujednání o majetku, dotčeném změnou státoprávních poměrů. — Vyhlášky č. 145 až 147 a č. 190 se týkají paušalování daně z obrátu. Zákon 178 změnil některá ustanovení o poplatcích a dávkách. Celní sazby upravují nařízení č. 71, 93 a 174 (obilí) 69 (zelenina), 95 a 175 (máslo) 143 (koně) a 144 (papír). — Pod č. 73 byly vyhlášeny úlevy pro jízdy cizozemských motorových vozidel, nař. č. 75 provádí zákon o jízdě motorovými vozidly, nař. 124 a 125 pak provádějí zákon o dopravě motorovými vozidly. — Zákon č. 74 zavedl průkaz způsobilosti pro hostinskou

živnost na Podkarpatské Rusi. Pod č. 77, 134 a 141 byla vyhlášena závaznost nových kolektivních smluv. Nař. č. 119 upravuje obchod se semeny, nař. č. 120 pak zpracování olejnatých semen. Nař. č. 122 mění ustanovení o prodeji zboží za jednotné ceny, nař. 123 pak upravuje výrobu polotovárů z mědi. Nař. 126 se týká výroby brynzý, č. 132 zákazu zřizovati nové mlékárny v Karlových Varech, č. 140 pracovních podmínek v textilnictví, č. 192 pak výroby plynových masek. Nař. č. 148 mění nař. č. 162/1935 o dočasných omezeních v některých odvětvích podnikání. — Pod č. 79 bylo vyhlášeno stažení 1000korunových státovek, pod č. 97 a 114 pak opatření Nár. banky o cestovním styku. Nař. č. 99 se týká reeskontního a lombardního ústavu, č. 100 dovozních listů, č. 103 poplatkových úlev, č. 113 povinné nabídky dluhopisů půjčky města Prahy z r. 1922. Č. 177 je zákon o zabezpečení cestovního ruchu do Československa v roce 1937. — Nař. č. 117 zvýšilo platy státního úřednictva, zák. č. 155 a 156 pak platy členů národního shromáždění. — Pod č. 80 byla vyhlášena koncese železnice Otrokovice—Lideč. Č. 86 je nový všeobecný zákon o drahách, provedený nařízeními č. 167 (o jízdních řádech), 168 a 169. — Č. 81 je nařízení o úlevách při splácení některých pohledávek za dlužníky v lázeňských místech, doplněné nařízeními č. 91 a 92. Nař. č. 82 noveluje zákon o domácím trhu práce a nař. č. 83 se týká cen uhlí pro domácí otop. Nař. 105 a 106 upravují poměry ve výrobě jablonického skleněného zboží. Nař. č. 108 změnilo poměr mísení žitné a pšeničné mouky při výrobě chleba. Pod č. 110 bylo vyhlášeno dočasné snížení příspěvku pro vyrovnávací mléčný fond. Nařízením č. 118 byla skončena likvidace banky »Bohemia«. Nařízením č. 128 jedná o registraci pozemků osázených chmelem, nař. č. 133 noveluje ustanovení o obilním monopolu. Nařízením č. 137 a 138 pozměňují předpisy o exportním ústavu. Nař. č. 138 stanoví úlevy poplatkové při sloučení peněžních ústavů, nař. č. 149 mění nařízení o úlevách při splácení pohledávek za zemědělci a nař. č. 150 mění nařízení o zemědělském vyrovnacím řízení. Nař. č. 157 upravuje osev obilí a nař. 158 a 159 výrobu vlny. Nařízením č. 193 byly změněny stanovy čs. obilní společnosti. — Organizaci policejní služby jsou věnována nařízení č. 90, 187 a 188, nařízením č. 131 byla provedena změna obvodu okresního úřadu v Benešově. — Č. 96 je zákon o platových poměrech školních inspektorů, nařízením č. 101 změnilo některé školní obvody, nař. č. 151 a 152 se týká studia a zkoušek na katolických fakultách bohosloveckých, nařízením č. 153 jedná o újezdních školních radách. Zákonem č. 170 byla zřízena vysoká škola technická v Košicích, zákon č. 176 změnil zákon č. 226/1922 o školách obecných a měšťanských; č. 184 je zákon o branné výchově. Zák. č. 98 se týká platnosti některých sáteků na Slovensku a Podkarpatské Rusi. — Nař. č. 102 se týká sociálního pojištění, nař. č. 127 Zemské úřadovny pro dělnické pojištění v Bratislavě a nař. č. 173 převodních částek v pensijním pojištění. — Nařízením č. 104 se doplňují předpisy o bezdůvodném zdražování a nař. č. 121 stanoví možnost vydání cenových směrnic v některých živnostech. — Nařízením č. 109 byla zřízena lékařská komora pro zemi Podkarpatskou, zákon č. 112 zavedl povinné cejchování lékařských teploměrů. — Zákon č. 111 doplňuje řád volení v obcích doložkou o povinnosti k náhradě nákladu s rozmnožením kandidátních listin. — Č. 115 je zákon o vojenském polním trestním řízení, č. 182 vyhláška o nástupních termínech branců v roce 1937. Zákonem č. 185 byla snížena věková mez pro překládání vojenských soudců do výslužby na 60 let. — Nař. č. 154 provádí zákon č. 71/1922 o vystěhovalcích. — Č. 164 je nový zákon o nejvyšším správním soudě, k němuž jednacím řád je vyhlášen pod čís. 191. — Nařízením č. 165 byla prodloužena účinnost předpisů o zastavování periodických tiskopisů do 26. července 1939. — Zákon č. 172 se týká prozatímní úpravy právního postavení guvernéra Podkarpatské Rusi. — Č. 89 je vyhláška o statistice vnitřního trhu, č. 180 vyhláška o statistice neuvěřných družstev a elektrisace a č. 181 vyhláška o statistice dopravy zboží.

Z cizího zákonodárství. Ve Švýcarsku bylo dne 21. IV. vydáno nařízení o organizaci vojska, dne 23. IV. pak nařízení o výkonu trestního práva ve věcech hospodářské kontroly (trestní právo vykonávají orgány delegované k tomu ministerstvem hospodářství; odvolání jde ku tříčlenné komisi a není-li pokuta do 3 měsíců zaplacená, mění se ve vězení). Dne 26. IV. byly vyhlášeny minimální ceny hodinářského zboží. Nařízení ze dne 11. V. stanoví státní podpory na kursy pro nezaměstnané. Nařízení ze dne 30. V. upravuje mléčnou produkci (pokuty na nedodržení kontingentu až 10.000 Frs). Nařízení ze dne 7. VII. zavedlo obchodní rejstřík, do něhož budou povinně zapsány všechny živnosti po obchodnicku provozované (t. j. živnosti většího rozsahu a s řádně vedenými knihami). Nařízením ze dne 6. VII. organizuje protiletdeckou obranu v civilních nemocnicích. Nař. ze dne 13. VII. jedná o evakuaci věcí potřebných pro vojsko v době války. Nařízením ze dne 14. července bylo stanoveno, že každý radiový přijímač musí být opatřen kontrolním číslem cenového úřadu.

V Rakousku byl vydán zákon č. 105 o mimořádných opatřeních pro dohled na vývoj cen (spolkový komisař má právo žádati od kartelů propočty a jednati s obchodními kruhy o snížení neodpovídajících cen). Č. 106 je nové nařízení o jízdě motorovými vozidly a č. 114 nařízení o zřízení poradní komise v ministerstvu obchodu pro záležitosti motorových vozidel. Č. 120 je zákon o veřejných dávkách, č. 122 zákon o zmocnění zakázati fotografování a filmování z důvodu obrany státu. Zákon č. 123 jedná o poštovních holubech, zákon č. 130 prohlašuje pro budoucnost za neplatnou zlatou doložku v soukromoprávních smlouvách mezi rakouskými státními příslušníky. Zák. 133 organizuje agrární úřady ku provedení pozemkové reformy ve smyslu čl. 36 ústavní listiny (okresní agrární úřady, zemské agrární senáty a nejvyšší agrární senát). Zákon č. 141 má chrániti veřejná povoznictví. Podle něho je možno na př. stanoviti, že k *celodennímu* provozu autodrožkářství je zapotřebí dvou koncesí. Podle nař. č. 146 bude napříště zapotřebí svolení ministerstva školství ku zřízení studentských světských internátů. Zákon č. 161 zavedl titulární hodnosti u vojska. Pod. čís. 170 byl vyhlášen přístup Rakouska ke všeobecné letecké konvenci z roku 1919. Zák. č. 202 zostřuje ustanovení trestního zákona proti vyhnání plodu, zákon č. 203 (o ochraně počatého života) stanoví úřední řízení při povolování potratů (zdravotní nutnost má posouditi 3členná lékařská komise). Zákonem č. 204 byly zřízeny průmyslové, živnostenské, obchodní, dopravní a finanční komory. Čís. 229 je zákon na ochranu zaměstnaneckých kaucí. Zákonem č. 230 byla zřízena státní odborová organizace vojenská »Kameradschaft der Angehörigen der bewaffneten Macht«. Zákon č. 232 zřídil frontovou milici, doplňovanou dobrovolnými přihláškami, jako součást vojska. Pod č. 270 byla vyhlášena úprava důchodu majitelů stříbrné a zlaté medaile za statečnost: 29, pokud se týče 58 šilinků ročně. Nař. č. 278 upravuje horní policii při těžbě zemních olejů. Zákon č. 282 k ochraně klidu, pořádku a bezpečnosti je v podstatě republikací dosavadních předpisů v tomto směru.

Diskuse o významu římského práva na mezinárodním kongresu studentstvem. Do programu 19. mezinárodního kongresu studentstva (Congrès de la Confédération internationale des étudiants. Paris 6.—19. VIII. 1937) byla zařaděna také dvě zasedání právnícká (sous-commission de droit), na nichž měly býti předneseny přednášky o významu římského práva pro studium právnícké a o národní suverenitě mandátních území a jejich právní způsobilosti. Konala se pouze přednáška první, proslovená československým delegátem JUC Karlem Neumannem z Prahy. Přednášející nejprve ukázal v historickém nástinu, že tisíciletý vývoj římského práva poskytuje jedinečný příklad utváření právního řádu pod určujícími vlivy všech složek politického a sociálního života. Uvedl, v jakém vztahu k vývoji římského práva byli činitelé aplikace a interpretace, zvláště praetor a jurisprudence. Na základě výkladu o činnosti římských právníků osvět-

lil, jakou cenu mají její díla a v tom směru náš hlavní pramen — Digesta. Poukázal na význam římského práva pro právní historii, právní filosofii, srovnávací právo a zvláště na jeho význam juridický a praktický. Uvedl paralelní vývoj vědy římského práva a praktického života právníkého od XII. do konce XIX. stol. a poukázal zvláště na to, že dnes, kdy římské právo až na malé výjimky není již právem platným ve svém celku, platí přece dále v podobě moderních kodifikací práva soukromého, které stále myslí a vyjadřují se římsky. Celým tímto stavem se vysvětluje význam římského práva pro interpretaci a aplikaci platného práva. Bez něho zvrhlo by se právnícké studium v práci nevědeckou a výsledkem by byl jistý stupeň rutiny, ale nikoliv právník. Římské právo je nejskvělejší a toho druhu jediným prostředkem ke správnému historickému pochopení a právníckému zvládnutí práva platného. Dovoluje na skvělých vzorech římských právníků vniknouti do způsobu interpretace a aplikace práva. Konečně se přednášející vypořádal s některými z hlavních námitek proti právu římskému, a to s námítkou krajně individualistického jeho charakteru, barbarského ducha, jeho cizoty, škodlivých vlivů na vývoj práv národních a nevhodnosti jako úvodu do studia platného práva. Poukázal zvláště na nesprávné tvrzení, jakoby tam, kde se usiluje o nacionalisaci práva a právníckého myšlení, reforma ta byla namířena hlavně proti právu římskému a uvedl výklad, který k tomuto tvrzení podal říšský ministr Dr. H. Frank pokud se týče Německa. Závěrem poukázal na podmínky pěstování římského práva v dnešním světě.

Druhé zasedání právnícké bylo vyplněno diskusí o této přednášce. Zástupcové dvanácti států, kteří se přihlásili o slovo, projevíli jednohlasně přesvědčení o velkém vědeckém a výchovném významu římského práva. Zvláště delegát anglický poukázal, že v jeho zemi římské právo nemělo přímého vlivu na vývoj práva domácího, ale že se ně pohlíží jako na důležitý předmět vědecké výchovy právnícké. Zajímavou skutečnost uvedl zástupce Brazílie, že se totiž v této zemi svého času co do traktování římského práva na universitě provedl pokus přeradití je s počátku (4 semestry) studia na konec. Seznalo se však záhy, že pokus ten vůbec se neosvědčil a tak přikročeno opětě k přednášení římského práva v prvních 4 semestrech. Velký význam připisovaný římskému právu v jejich státech uvedli i delegáti ostatních států zvláště Francie, Švýcar, Argentiny, Mexika, Belgie, Jugoslavie a Československa. Delegát německý výslovně uvedl, že byla-li doba přednášení římského práva na universitách v Německu zkrácena a obor ten zařazen do 5. semestru, neměla tím nikterak býti popřena cena klasického práva římského. K. N.

O závaznosti hromadných smluv pracovních bylo vydáno vládní nařízení dne 26. června 1937, č. 141 Sb. z. a n., které nabylo účinnosti dnem vyhlášení, t. j. dnem 30. června 1937. Hromadnou smlouvou podle tohoto nařízení třeba rozuměti úpravu sjednanou v určité hospodářské oblasti neb odvětví za závaznou pro tuto oblast neb odvětví s tím účinkem, že po prohlášení závaznosti platí všechna ustanovení hromadné smlouvy pracovní ve všech závodech příslušné oblasti a příslušného odvětví. Ze závažných důvodů mohou býti jednotlivé závody ze závaznosti vyňaty. Prohlášení závaznosti nemůže se státi z vlastního podnětu úřadu, nýbrž na písemnou žádost, která musí býti podepsána společně organisacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců, jež hromadnou smlouvu ujednaly. Smlouva, která byla ujednána toliko mezi jedním zaměstnavatelem a jeho vlastními zaměstnanci pro jeden závod (t. zv. hromadná smlouva závodní) není hromadnou smlouvou pracovní podle tohoto vládního nařízení. V závodech, pro které byla sjednána hromadná smlouva pracovní, nebo pro které byla prohlášena závaznost hromadných smluv, nesmějí po dobu jejich platnosti jednotlivou smlouvou býti zkráceny nároky plynoucí z ustanovení hromadných smluv pracovních, leč že by k tomuto zkrácení daly souhlas organisace zaměstnavatelů, které hromadnou smlouvu pracovní ujednaly (§ 5). Toto ustanovení vztahuje se i na jednotlivé smlouvy, jež byly sjednány před účinností tohoto nařízení. Tímto ustanovením je

znemožněn dosavadní právní výklad, že vedle hromadné smlouvy pracovní má zaměstnavatel i zaměstnanec právo na smluvní volnost a tudíž právo ujednati odchýlnou individuální smlouvu pracovní. Nařízení platí — s výjimkou ustanovení § 5 — do 31. prosince 1938. Dr. Jindřich.

Association litteraire et artistique internationale, konala rovněž v červnu t. r. svůj 39. kongres. Předmětem jednání byly návrhy pro revisi bernské konvence, která má býti uskutečněna na konferenci v Bruselu r. 1938 či 1939.

Z významnějších rozhodnutí lze uvést:

Otázka autorství k filmu není dosud uspokojivě vyřešena. Jde o to, kdo je autorem filmu, či zda je autorů více a zda přenesli svoje práva na některou osobu. Podle převládajícího názoru je film výsledkem spolupráce více uměleckých účastníků a každému z nich přísluší autorské právo k jeho dílu. Protože by bylo prakticky nemožné jednati o použití filmového díla s každým ze zúčastněných autorů, je nutné předpokládati, že aspoň někteří autoři postoupili svá práva určité osobě, z pravidla výrobci. Kongres doporučuje, aby čl. 14 konvence zavedl zákonnou presumpci, podle níž by v rozsahu potřebném pro komerční využití díla bylo peněžitě i morální autorské právo ke kolektivnímu dílu postoupeno výrobcí filmu.

Pro ochranu děl posmrtných doporučuje kongres dobu 10 let od uveřejnění díla.

Konečně věnoval kongres pozornost i snahám o vytvoření světové konvence autorsko-právní. Dr. Re.

Mezinárodní Unie rozhlasová (UIR) konala svůj řádný kongres v červnu t. r. v Lausanne.

Právníká komise řešila celou řadu odborných otázek. Bylo zaujato zásadní stanovisko, že visuelní rozhlas čili televise je v úzké povahové spojitosti s rozhlasem zvukovým, jehož je doplněním a patří tudíž také do rámce čl. 11 bis Bernské konvence, který normuje radiové vysílání literárních a uměleckých děl. Dále byla diskutována otázka nároků nakladatelů při rozhlasových přenosech domácích a zahraničních, snahy výkonných umělců o přiznání autorského práva atd. Zvláštní studijní skupina vypracuje nové memorandum pro revisi Bernské konvence na konferenci v Bruselu.

Předsedou Unie byl zvolen Holanďan A. Dubois. Za předsedu právníké komise byl opět zvolen Dr. Lad. Šourek, předseda Radiojournalu. Dr. Re.

XII. kongres Confédération internationale des sociétés d'auteurs et compositeurs, který se konal v červnu t. r. v Paříži, měl na programu také několik důležitých otázek z oboru autorského práva. Konfederace je mezinárodním ústředím autorských společností jednotlivých států a její usnesení mají značný význam pro vývoj autorskoprávních poměrů. Proto zde na ně stručně upozorníme (podrobný výklad v č. 73 »Inter-auteurs«).

V otázce veřejné reprodukce rozhlasu žádá konfederace, aby bylo ve všech státech uzákoněno, že ten, kdo reprodukuje veřejně rozhlasový program, je povinen platiti autorské poplatky. U nás již tuto otázku rozhodl soud, podle jehož názoru je ten, kdo veřejně reprodukuje rozhlas, povinen platiti autorský honorář bez ohledu na to, že také rozhlas (Radiojournal) zaplatil autorovi za svolení k vysílání díla.

Televise je nyní předmětem úvah na každém kongresu. Bylo vysloveno přání, aby zákonná omezení autorského práva ve prospěch rozhlasu nebyla rozšiřována i na televizi a aby vůbec právo vyslati dílo televizi nebylo nikdy slučováno s právem vyslati je rozhlasem nebo explokovati filmově.

V poslední době se domáhají výkonní umělci, aby jim bylo přiznáno autorské právo pro jejich výkony, zejména byly-li zachyceny k mechanické reprodukci. V některých zemích — na př. v Rakousku — dosáhli

alespoň čiastočného úspechu a bylo jim pričrečo jakési »právo konnexní s právem autorským«. Kongres se naproti tomu vyslovil pro výlučnost práva autorova, která nepřipouští, aby podobná práva byla přisuzována osobám zúčastněným na provedení díla. Tato otázka bude asi také na programu konference v Bruselu (r. 1938 nebo 1939), kde bude revidována bernská konvence. Kongres vyslechl dále zprávy o nových autorských zákonech v Rakousku a v Jugoslavii, o připravované novelisaci autorského práva ve Francii a v Italii a o postupu prací ke sjednocení států Bernské a Havanské konvence vytvořením jednotné konvence (Statut universel du droit d'auteur).

Předsedou konfederace byl po odstoupením italském ministru Dino Alfieri zvolen Francouz Charles Méré. Dr. Re.

Literatura.

World-Population (Past growth and Present trends) by A. M. Carr-Sanders, Oxford at the Clarendon Press, P. 336, 1936.

Je to kniha od jednoho z najlepších žijúcich znalcov populačných otázok. Otázka populačná je zvlášť teraz pretriasaná, lebo sa stala nástrojom pre politické ciele. V mene hustoty populácie žiada na pr. Nemecko kolonie, lebo tvrdí, že Nemci sú »Volk ohne Raum«, a chce takto získať aj potrebné suroviny. Japonsko pre hrozivé absolútne preľudnenie podniká nielen obchodné, ale aj územné výboje. Robí to, pravda, nepriamo: napadlo Čínu, aby si takto vybudovalo bezpečné pozadie pre dobytie nepatrne obydlenej Sibirie. Z Číny by — až na nepatrný počiatočný obchodný zisk — nič nedosiahlo. Čína sama je preľudnená, čo najlepšie dokazuje remeselné lupičstvo, stále vojny ap., ktoré vyplývajú z toho, že vzrastajúca populácia nemá kde zakotviť, aby získala existenčnú základňu. Žiť sa ale musí, preto sa uchýli k nezákonným prostriedkom získavania výživy. Aj problem nezamestnanosti, pri súčasných vysťahovavých zákazoch robí problem aktuálnym a často žriedlom všetkých možných politických sporov.

Autor v spise zisťuje štatisticky od r. 1650 do 1933 vzrast populácie na svete a konstatuje, že u národov spadajúcich do kultúrnej sféry európskej nastáva pokles vzrastu pôrodnosti (s výjimkou Irska). Bude-li pokles ďalej pokračovať v prítomnej miere, môžu sa štáty tak významné ako Anglia a Francia behom jednej generácia scvrknúť na štáty malej veľkosti s niekoľko miliónmi obyvateľov.

Príčiny poklesu pôrodnosti spočívajú u národov európskej kultúry v kontrole pôrodov (aborty, užívanie kontraceptívov a zdržanie sa interkursu). Dôkazem toho je, že pokles pôrodov začal súčasne s dátom zintenzívnenia propagandy pre kontrolu pôrodov. Pokles nastal najprv u bohatších než u chudobnejších tried, pretože tieto si mohli skôr zaopatriť poučenie v tej otázke. Tento pokles pôrodnosti sa neobmedzuje len na pracovníkov intelektuálnych, ale aj na manualných. Pokles pôrodov u miest je silnejší ako na vidieku (a to preto, že sediaci potrebujú rodinu s väčším počtom detí, aby mali lacnú prácu). Aj pokles nabožen-ského ducha prispieva k poklesu populácie. — Pomerne menej klesá populácia v katolíckych zemiach než v protestantských.

Pravda, rozšírenie kontroly pôrodov nie je jedinou príčinou poklesu pôrodov, ale je nesporným, že v hlavnej miere k tejto tendencii poklesu prispieva. Príčiny poklesu vzrastu populácie sú mnohoznačné. Mnohí autori ale vyzdvihujú iný moment než autor. Na pr. Gini Corrado tvrdí, že reprodukčná sila populácie prebieha cyklicky. Stúpa a klesá rytmicky. Toto biologické stanovisko Gini-ho popiera na pr. Fields s poukazom na kultúrny stav zemí európskej civilizácie, ktorá vytvorila vysoko súťažný poriadok, ktorý nedovoľuje voľnému rozvinutiu repro-